

γεω στρατηγική

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κοσμάς Θηραΐος, Αρχιπλοίαρχος ε.α.

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κωνσταντίνος Υφαντής, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΜΕΛΗ

Παναγιώτης Κωττής, Καθηγητής Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Αναπληρωτής Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
Αριστοτέλης Τζιαμπίρης, Λέκτορας Πανεπιστημίου Πειραιώς
Παντελής Σκλιάς, Επίκουρος Καθηγητής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου
Βασίλειος Σταυρινός, Καθηγητής Χαροκοπείου Πανεπιστημίου

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ιωάννης Παρίσης, Υποστράτηγος ε.α.

Το ΙΑΑ είναι ΝΠΙΔ εποπτευόμενο από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Ιδρύθηκε το 1996, και άρχισε να λειτουργεί εντός του 1998. Εδρεύει στην Αθήνα. Διοικείται από 6μελές ΔΣ το οποίο διορίζεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας. Η χρηματοδότηση του προέρχεται κυρίως από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, ενώ μέρος των λειτουργικών εξόδων του καλύπτεται από τις εκδόσεις και τη συμμετοχή του σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα.

Σκοπός του ΙΑΑ είναι η παροχή αποκλειστικά στον ΥΕΘΑ απόψεων ή γνώμων σε θέματα αμυντικής πολιτικής και εξοπλισμών και ειδικότερα η επιστημονική υποβοήθηση και προβολή του έργου του στα θέματα της εθνικής αμυντικής και στρατηγικής πολιτικής στο πλαίσιο των διεθνών σχέσεων και της γεωπολιτικής. Για την εκπλήρωση της αποστολής του το ΙΑΑ:

- Παρέχει στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας αναλύσεις, εκτιμήσεις και γνωμοδοτήσεις σε όλα τα θέματα που άπτονται της εθνικής άμυνας.
- Εκπονεί μελέτες, διεξάγει επιστημονικές έρευνες και συμμετέχει σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα για θέματα αμυντικής πολιτικής, πολεμικής βιομηχανίας, νέων τεχνολογιών, στρατηγικής ανάλυσης, διεθνών σχέσεων και γεωπολιτικής.
- Διοργανώνει και συμμετέχει σε σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες και λοιπές επιστημονικές εκδηλώσεις για τα ανωτέρω θέματα, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Δημοσιεύει τις μελέτες του καθώς και άλλες συναφείς αναλύσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Οι εκδόσεις του ΙΑΑ περιλαμβάνουν:

- Την εξαμηνιαία επιθεώρηση *Defensor Pacis* (αγγλικά)
- Την τετραμηνιαία επιθεώρηση *Γεωστρατηγική*
- Τη σειρά **Θέματα Πολιτικής και Άμυνας**
- Δύο επίκαιρα έντοπα, το *Ενημερωτικό Έντοπο* και τις *Παρεμβολές* με σύντομες αναλύσεις επί θεμάτων πολιτικής, άμυνας, οικονομίας.
- **Βιβλία:** Το ΙΑΑ έχει εκδώσει αριθμό βιβλίων σε συνεργασία με εκδοτικούς οίκους.

Οι εργασίες του ΙΑΑ συντάσσονται από ειδικούς επιστήμονες, αξιωματικούς των ενόπλων δυνάμεων και επιστημονικά ιδρύματα από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΓΕΩ στρατηγική

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

Τεύχος 8

Μάϊος - Αύγουστος 2005

Ιδιοκτήτης: Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων

Βαλτετσίου 17, 106 80 Αθήνα, Τηλ.: 210-36 32 971 / Fax: 210-36 32 634

Website: www.iaa.gr - E-mail: info@iaa.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Κοσμάς Θηραϊός Αρχιπλοίαρχος ε.α.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Καθηγητής Ιωάννης Μάζης,

Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ι.Α.Α.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Μέλη:

*Ιωάννης-Χρήστος Παναγιωτόπουλος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς
Χριστόδουλος Γιαλλουρίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Αναπληρωτής Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
Αριστοτέλης Τζιαμπίρης, Λέκτορας Πανεπιστημίου Πειραιώς*

Επιμέλεια Έκδοσης και Παραγωγικό: Άρτεμις Κουρουπάκη

Επιμέλεια κειμένων: Εόη Στρατική, Άρτεμις Κουρουπάκη

Εικαστική Επιμέλεια: Πάβλος Γερμίδης

Τεχνική επιμέλεια - Εκτύπωση: Τυπογραφείο Ελληνικού Στρατού (ΤΥΕΣ)

Κεντρική Διάθεση: Βιβλιοπωλείο Αθ. Χριστάκης, Ιπποκράτους 10,
Τηλ.: 210-36 07 876, Fax: 210-36 38 489

Οι σόφεις που διατυπώνονται στη «Γεωστρατηγική» δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη τις θέσεις του ΙΑΑ.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή των περιεχομένων του παρόντος τεύχους ή τμημάτων του με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη (Ν.2121/1993).

Τα δημοσιευμένα στη «Γεωστρατηγική» κείμενα έχουν τη θετική επιστημονική έγκριση του Επιστημονικού Συμβουλίου ή και αυτήν εξωτερικών κριτών υπό καθεστώς ανωνυμίας, οριζόμενων από το Επιστημονικό Συμβούλιο του ΙΑΑ.

ΓΕΩ στρατηγική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος 9
του Προέδρου του Δ.Σ. του ΙΑΑ

ΦΑΚΕΛΟΣ ΕΥΡΩΣΥΝΤΑΓΜΑ

Σαριδάκης-Μιχαλακόπουλος-Περδικίας
Η Ευρωπαϊκή Προοπτική της Τουρκίας
Το Διαπραγματευτικό Πλαίσιο
και οι Εξελίξεις μετά την
αντι-δήλωση των 25 13

Αγγελος Σωρίγιος
Ευρωσύνταγμα, ελληνο-τουρκικές
Σχέσεις και Κοινοτικό 21

Ιωάννης Μαθιουδάκης
Ευρωσύνταγμα, Επιπτώσεις στην
Ελλάδα, Τουρκία και Κύπρο 39

Φούκου-Τομαρά-Φώλα-Ψηλός-Περδικίας
Η κατάρρευση του Ευρωπαϊκού
προϋπολογισμού 2007-2013 53

Γιώργος Σαλαπασίδης
Η Βρετανική Προεδρία της ΕΕ

69

Γαρφαλλιά Μίχα
Η Νέα Μεταναστευτική Πολιτική
της Γερμανίας

77

Σωτήρης Δημόπουλος
Τσετσενία:
Σύγκρουση Πολιτισμών

87

Θεόδωρος Τσακίρης
Επαναστατική Δημοκρατία
και Κοινοπολιτεία
Ανεξαρτήτων Κρατών

115

Ιωάννης Θ. Μάζης
Γεωπολιτικές όψεις του κουρδικού
ζητήματος στο νέο Ιράκ

153

Ιωάννης Μπακιρτζής
Ο εκουγχρονισμός της Τουρκίας
άλλως, πως ο μύθος του Σισύφου

167

Βασιλική Κουλάνη
Τουρκία, Ναρκωτικά,
Έγκλημα και Τρομοκρατία

183

Άγγελος Συρίγος
Η Αναγνώριση της Κυπριακής
Δημοκρατίας

265

ΒΗΜΑ ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Βασίλειος Γραμμάτικας
Μειονοτικά Προβλήματα
στη Μολδαβία

283

Διαμαντής Μπασαντής
Το Νέο Ανατολικό Ζήτημα

305

Μιλτιάδης Μπότσης
Πετρελαιοαγωγός AMBO,
ελληνικά σχέδια και ΗΠΑ

343

ΘΕΜΑΤΑ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Διονύσης Τόμπρος
Δορυφορική Φωτοαναγνώριση
και Επικοινωνίες

375

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ &
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ 425

Γεωπολιτικές Όψεις του Κουρδικού Ζητήματος στο Νέο Ιράκ.

Ερωτήματα για την Ελληνική
Εξωτερική και Αμυντική Πολιτική

Ιωάννης Θ. Μάζης

*Ο Ιωάννης Θ. Μάζης είναι Καθηγητής
Γεωπολιτικής στο Ιόνιο Παν/μιο και Πρόεδρος
του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου
Αμυντικών Αναλύσεων του ΥΠΕΘΑ.*

*«Η Εξωτερική και η Αμυντική Πολιτική
μιας χώρας αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου
νομίσματος. Ο ισχυριζόμενος ότι επιθυμεί να
γνωρίσει μόνον την μία ματαιοπονει ή πλανάται:
Νόμισμα με μία όψη είναι, απλώς, κίβδηλο...»
Ο συντάκτης.*

Εισαγωγή - Γενικά Μεγέθη

Η γεωπολιτική σημασία του εθνοθρησκευτικού μωσαϊκού στο Νέο Ιράκ, το οποίο, όπως επανειλημμένως έχει υποστηρίξει ο γράφων στο παρελθόν (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το επιθυμεί), θα είναι συνομόσπονδο και τριεθντικό και θα έχει βαρύνουσα γεωπολιτική σημασία για την επανακατανομή ισχύος στη Ν/Α Μεσόγειο και δί' αυτής σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Όπως παρατηρούμε στους κατωτέρω Χάρτες (Χάρτες 1 και 2), το Σουννικό στοιχείο (Κούρδοι, Άραβες και Τουρκμενίοι) εντοπίζεται αμιγές στο Βόρειο και Κεντρικό Ιράκ και αναμειγμένο με το Σιιτικό στοιχείο στο Νότιο Ιράκ, όπου εκεί το σιιτικό στοιχείο υπερισχύει σαφώς.

Το κουρδικό στοιχείο στα εδάφη του Ιράκ διαθέτει ένα ποσοστό της τάξεως του 24,78%, δηλ. 5.600.000 άτομα, επί συνολικού ιρακινού πληθυσμού 22.600.000 ατόμων και καλύπτει έκταση 83.000 km². Το κουρδικό στοιχείο είναι μεν σουννικό, αλλά στην περίπτωση του κατισχύει το εθνοτικό χαρακτηριστικό επί του θρησκευτικού.

Χάρτης 1: Το Σουννικό στοιχείο εντοπίζεται αμιγές στο Βόρειο και Κεντρικό Ιράκ και αναμειγμένο με το Σιιτικό στοιχείο στο Νότιο Ιράκ, όπου εκεί το σιιτικό στοιχείο υπερισχύει.

Το σύνολο του κουρδικού πληθυσμού στην Μ. Ανατολή και στην Κ. Ασία (Αρμενία, Γεωργία, Αζερμπαϊτζάν, Τουρκμενιστάν, Κιργισία και Καζακστάν) ανέρχεται σε 35.100.000 κατοίκους (βλ. Χάρτη 3) και καλύπτει επιφάνεια της τάξεως των 350.000 km². Το αλφάβητο της Κουρδικής Γλώσσας στη Γεωργία και την Αρμενία είναι το κυριλλικό, στην Τουρκία είναι το λατινικό ενώ στο Ιράκ, στο Ιράν και τη Συρία

είναι αραβικό ή αραβοπερσικό. Κατά το μεγαλύτερο μέρος τους είναι σουνίτες μουσουλμάνοι.

Στα τουρκικά εδάφη υπάρχουν 19.000.000 κάτ. επί εκτάσεως 210.000 km² (ποσοστό 26,9% του συνολικού πληθυσμού), στην Συρία 1.600.000 κατ. επί εκτάσεως 15.000 km² (ποσοστό 8,1% του συνολικού πληθυσμού), ενώ στο Ιράν 8.400.000 κατ. επί εκτάσεως 195.000 km² (ποσοστό 11,8% του συνολικού πληθυσμού).

Το σιτικό στοιχείο διαθέτει ένα ποσοστό της τάξεως του 60-62% επί του συνολικού πληθυσμού και από εθνοτικής πλευράς είναι αραβικό. Καταλαμβάνει δε το Νοτιο-ανατολικό Τμήμα του Ιράκ όπου και εμφανίζει σχεδόν απόλυτη ομοιογένεια ενώ στο Νοτιο-δυτικό τμήμα αναμιγνύεται σχεδόν ισομερώς με το αραβο-σουνιτικό στοιχείο (Βλ. Χάρτη1).

Το αραβο-σουνιτικό στοιχείο διαθέτει μια ελαφρά παρουσία στο Βόρειο Ιράκ, η οποία οφείλετο στην «ειδική πολιτική» μετακινήσεως αραβικών πληθυσμών προς τις κουρδικές περιοχές και στους εκπατρισμούς και τις εκκαθαρίσεις στις οποίες υπέβαλε το κουρδικό στοιχείο του Β. Ιράκ ο Σαντάμ Χουσεΐν. Οι διάφορες διεθνείς πηγές και παρατηρητήρια εκτιμούν ότι από το 1980 έως το 2003, δολοφονήθηκαν ή «εξαφανίσθηκαν» (πράγμα που είναι σχεδόν το ίδιο εφόσον οι εξαφανισθέντες δεν έχουν εμφανισθεί ούτε μετά την πτώση του καθεστώτος Σαντάμ) περί τα 300.000 άτομα.

Χάρτης 2: Το σιτικό στοιχείο καταλαμβάνει το Νοτιο-ανατολικό τμήμα του Ιράκ, ενώ στο Νοτιο-δυτικό τμήμα αναμιγνύεται σχεδόν ισομερώς με το αραβο-σουνιτικό στοιχείο. Πηγή: www.gendercide.org

Μόνο κατά τη γενοκτονία της περιόδου 1987-89 εδολοφονήθησαν με χημικά όπλα, και όχι μόνον, περί τους 110.000 κούρδοι. Η κύρια παρουσία του αραβο-σουνιτικού στοιχείου εντοπίζεται στο κεντρικό και δυτικό Ιράκ. Εκπροσωπεί δε το 13% περίπου του συνολικού πληθυσμού, εφόσον το υπόλοιπο 3% ανήκει σε άλλες θρησκευτικο-εθνοτικές πληθυσμιακές ομάδες.

Κατά τη γενοκτονία της περιόδου 1987-89 εδολοφονήθησαν με χημικά όπλα, και όχι μόνον, περί τους 110.000 κούρδους.

Το Κουρδικό Ζήτημα στο Νέο Ιράκ

Το κουρδικό στοιχείο στο Βόρειο Ιράκ αποτελεί πλέον μια πολιτική δύναμη η οποία πρόσκειται σθεναρώς προς την Ουάσιγκτον¹.

Αυτό συμβαίνει διότι η κουρδική τριπαλική πολιτική ελίτ έχει συνδέσει όλα τα οράματά της περί μελλοντικής ιδρύσεως κουρδικής κρατικής οντότητας στο Β. Ιράκ με την βούληση των Η.Π.Α. Παρατηρούμε δε ότι η διασπορά του στον μεσανατολικό χώρο αλλά και στον χώρο της Κεντρικής Ασίας είναι σημαντικότερη (Βλ. Χάρτες 2, 3, 4, 5 και 6).

Στο βόρειο τμήμα του ιρακινού Κουρδιστάν επικρατεί το «Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν» του νυν Προέδρου του ημιαυτονόμου αυτού κρατιδίου, κ. Ιντρίς Μπαρζανί ενώ στο νότιο

¹ Σ.Σ.: Είτε το θέλουν ένιοι ημέτεροι εθελουφλούντες, είτε όχι. Η επιθυμία του γράφοντος δεν έχουν ουδεμία ισχύ στο σχεδιασμό της διεθνούς πολιτικής. Αλλά προφανώς, ούτε και οι ιδιές των.

τμήμα επικρατεί η «Δημοκρατική Ένωση του Κουρδιστάν» του νυν Προέδρου του Ιρακινού Κράτους κ. Τζελάλ Ταλαμπανί. (βλ. Χάρτες 3 και 4).

Χάρτης 3: Η διασπορά του κουρδικού στοιχείου στον μεσανατολικό χώρο, αλλά και στον χώρο της Κεντρικής Ασίας είναι σημαντικότερη.

Το γεγονός ότι αυτήν την στιγμή το Ιράκ, το οποίο είναι κατά το 75% περίπου αραβικό από εθνοτικής απόψεως έχει ως Πρόεδρο Δημοκρατίας έναν Κούρδο, τον κ. Τζελάλ Ταλαμπανί, και μάλιστα φιλο-ιρακινών αισθημάτων συνδυασμένο με το γεγονός ότι οι διαδικασίες προώθησής του εις την πολιτειακή αυτή θέση ετελέσθησαν με την αμερικανική αποδοχή και, πιθανότατα και την βοήθεια, θα πρέπει να αξιολογηθεί με πολύ προσοχή από την ελληνική και κυπριακή εξωτερική πολιτική.

Το γεγονός ότι, όπως προέβλεπα από το 1995², έχει ήδη δημιουργηθεί ένα ημιαυτόνομο κουρδικό κρατίδιο στο Β. Ιράκ με δικό του κοινοβούλιο, σημαία, αρχές ασφαλείας και στρατό με την αμερικανο-βρετανική υποστήριξη και όπως καταδεικνύουν οι εξελίξεις στο επίπεδο του νέου Ιρακινού Συντάγματος, θα αποτελέσει συνομόσπονδο και μόνο τύποις ομόσπονδο, κουρδικό κράτος πρέπει μάλλον να προβληματίσει τους επιμένοντες εκείνους τους υποστηρίζοντες την λαοφιλή και εξιδανικευμένη άποψη ότι «την λύση θα δώσουν οι Λαοί». Και αυτό το αναφέρω, εγκρίνοντας απολύτως τις καλές των

² Σ.Σ.: βλ. Ι. Θ. Μάζης, *Γεωπολιτική των Υδάτων στη Μέση Ανατολή*, ¹ Τροχαλία, Αθήνα, Φεβρουάριος 1996 και ² ΕΛΙΑΜΕΠ/ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα 2001.

προθέσεις, τονίζοντας όμως, ότι οι συμπαθείς αυτοί συνέλληνες, μάλλον δεν θεωρούν ως «Λαό», τουλάχιστον κατά τα ιδικά των πρότυπα, τον κουρδικό λαό των 35.000.000 ανθρώπων, και ως εκ τούτου ...τόσο το χειρότερο για τον Λαό! Και εν πάση περιπτώσει μόνον στα εδάφη του Σαντζακίου της Μοσούλης (Β. Ιράκ) διαβιούν από 4,8 - 5,6 εκ. Κούρδοι³ οι οποίοι δεν εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον να λάβουν πιστοποιητικά «Λαού» από κανέναν άλλον πλην της Ουάσιγκτον, η οποία και τα έχει «απονείμει», για λόγους εξυπηρέτησης ιδίων στρατηγικών συμφερόντων, εδώ και -τουλάχιστον- δύο έτη, από την έναρξη των πολεμικών επιχειρήσεων⁴. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθούμε σε τρία πρόσφατα γεγονότα τα οποία έχουν ιδιαίτερα σημασία για την αποκωδικοποίηση των γεωπολιτικών σχεδιασμών στην περιοχή:

1) Η εξόχως διαφωτιστική ανάγνωση μιας προσφάτου προτροπής του κ. Χένρυ Κίσινγκερ⁵, προς την παρούσα αμερικανική κυβέρνηση, σχετικά με το μέλλον των εθνοτικο-κρατικών σχηματισμών που τεκταινούνται στο Νέο Ιράκ. Πρόκειται για ομιλία του κ. Κίσινγκερ στις Βρυξέλλες, τον τρέχοντα μήνα Νοέμβριο στο πλαίσιο των διαλέξεων του Νατοϊκού στρατηγείου SHAPE, προσκεκλημένος του Ανώτατου Διοικητού των Στρατιωτικών Δυνάμεων στην Ευρώπη, Στρατηγού Τζόουνς. Αναφερόμενος στο Ιράκ, μεταξύ άλλων σημαντικών παρατηρήσεων είπε ότι: «...πρέπει να αφηθούν οι Ιρακινοί να αποφασίσουν οι ίδιοι, μέσω δημοκρατικών διαδικασιών, σχετικά με τα θέματα περιφερειακής αυτονομίας»! Δεν ανεφέρθη δε ουδόλως εις την Τουρκία, η οποία και εκδηλώνει την ισχυρότερη ενόχληση ως προς μία ανάλογη διευθέτηση, λόγω ακριβώς του «κινδύνου» δημιουργίας ανεξαρτήτου κουρδικού κράτους εις τα σύνορά της⁶ για το οποίο η Άγκυρα ισχυρίζεται ότι θα προκαλούσε αναλόγου τύπου εξελίξεις και εις το εσωτερικόν της.

2) Μετά την, τομοκρατικώ τω τρόπω, δολοφονία 65 και τραυματισμό 85 σιτών και Κούρδων σε δύο σιτικά τεμένη στην πόλη Χανακίν (Khanaqin) την 18η/11/2005 (βλ. Χάρτη 7)⁷, ο Κούρδος πρόεδρος του ιρακινού ημιαυτόνομου Κουρδιστάν εδήλωσε ότι «*εάν ξεσπάσει εμφύλιος πόλεμος στο Ιράκ, και οι συννίτες με τους σίτες αρχίσουν να πολεμούν μεταξύ τους και υπάρξει κλιμάκωση, τότε δεν μένει για τους Κούρδους άλλη εναλλακτική λύση παρά η κήρυξη της αυτονομίας του Ιρακινού Κουρδιστάν*».

³ Σ.Σ.: Τα στοιχεία της C.I.A. το 2003 δίδουν μέχρι 4,8 εκατ. κατοίκους.

⁴ Βλ. Ι. Θ. Μάζης, «Γεωστρατηγική ανάλυση της παρούσας συγκυρίας στη Ν/Α Μεσόγειο: Η περίπτωση της ελληνικής γεωστρατηγικής θέσεως και το ζήτημα του «διπλωματικού χρόνου», *Γεωστρατηγική*, τεύχος 6, Σεπτ.-Δεκέμβριος 2004, σ.σ.: 13-36.

⁵ Βλ. Καθημερινή, 12 Νοεμβρίου 2005, Γ. Μαλούχος, «Υποδείξεις Κίσινγκερ προς Η.Π.Α.», σελ. 5.

⁶ Σ.Σ.: *ibid.*, Όπως προσφώνως παρατηρεί στην εν λόγω ανταπόκρισή του ο κ. Γ. Μαλούχος.

⁷ Σ.Σ.: 140 χλμ. βορειοανατολικά της Βαγδάτης στη ζώνη των Ιρανο-ιρακινών συνόρων. Η επίθεση αυτοκτονίας στο σιτικό τέμενος έλαβε χώρα την Παρασκευή της 18ης Νοεμβρίου του 2005.

Οι δηλώσεις αυτές του Κούρδου Προέδρου έγιναν εσχάτως στο τουρκικό κανάλι Ν.Τ.Υ. Έχει ενδιαφέρον να τονίσουμε ότι η πόλις αυτή βρίσκεται περίπου 140 km Β/Α/ της Βαγδάτης, ανήκει εις την επαρχία Ντιγιάλα, πληθυσμού 1.474.000 εκατ. κατ., το βόρειο τμήμα της οποίας ανήκει στα εδάφη του ημιαυτονόμου ιρακινού Κουρδιστάν και έχει [στην βόρεια αυτή ζώνη] κουρδικό πληθυσμό. Το κυριαρχούν δόγμα του Ισλάμ στην επαρχία είναι σουνιτικό και η πόλη βρίσκεται ουσιαστικά στα όρια της ζώνης όπου αρχίζει να ενισχύεται σημαντικά η σιιτική επιρροή επί των αραβικών πληθυσμών.

Χάρτης 4: Στο βόρειο τμήμα του ιρακινού Κουρδιστάν επικρατεί το «Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν» του Ιντρίς Μπαρζανί, ενώ στο νότιο τμήμα επικρατεί η «Δημοκρατική Ένωση του Κουρδιστάν» του Τζελάλ Ταλαμπανί. Πηγή: Le Monde Diplomatique.

Το επίσης ενδιαφέρον χαρακτηριστικό της πόλεως αυτής είναι ότι η Χανακίν αποτελεί επίσημη συνοριακή διέλευση στα Ιρακινο-ιρανικά σύνορα μεταξύ των δύο χωρών και ακόμη αποτελεί την αρχή αγωγού πετρελαίου ο οποίος διοχετεύει το αντλούμενο αργό από το κοιτάσμα **Naft Khaneh** προς τα διωλιστήρια της Βαγδάτης (**Ad Dawran**, βλ. Χάρτη 7) .

3) Επίσης, πρέπει να ληφθεί σοβαρότατα υπόψη από τους αναλυτές της περιοχής και τους αναζητούντες τα ίχνη χαράξεως των στρατηγικών των Η.Π.Α. αλλά και τους φόβους της Τουρκίας στην περιοχή, η πρόσφατη (από 9/11/2005 μέχρι την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, δηλ. την 20η /11/2005) έκρηξη εχθροπραξιών στην κουρδικού πληθυσμού επαρχία Χακαρί της Ν.Α. Τουρκίας, κατόπιν της αποδειχθείσης προβοκάτσιας των τουρκικών Αρχών Ασφαλείας (Στρατοχωροφυλακή) εις βάρος του εντοπίου κουρδικού στοιχείου.

Οι βομβιστές του βιβλιοπωλείου του κούρδου Γιλμάζ Σεφέρι, πρώην μέλους του Ρ.Κ.Κ. στην πόλη Σεμντινλί, προέκυψε, αφού κατεδιώχθησαν και συνελήφθησαν από το μαινόμενο πλήθος, ότι ήσαν πράκτορες των τουρκικών μυστικών υπηρεσιών που δραστηριοποιούντο στην Στρατοχωροφυλακή. Επρόκειτο για έναν αξιωματικό των μυστικών υπηρεσιών του στρατού, δύο αξιωματικούς των υπηρεσιών ασφαλείας της Στρατοχωροφυλακής και ενός εντοπίου πληροφοριοδότη τους. Ο αξιωματικός ενεφανίζετο με πλαστό δελτίο ταυτότητας ως Αλί Καγιά (κουρδικό όνομα) αλλά έφερε και επιστολή ενός συνταγματάρχου της Στρατοχωροφυλακής η οποία βεβαίωνε ότι «ευρίσκεται εν αποστολή»⁸.

Οι βουλευτές της τουρκικής αντιπολιτεύσεως ισχυρίζονται ότι στο αυτοκίνητό τους ευρέθησαν όπλα και λεπτομερείς χάρτες του Σεμντινλί με σημειωμένους 105 πιθανούς στόχους και κυρίως το πληγέν βιβλιοπωλείο.

Ο Διοικητής των Πεζοναυτών και σκληροπυρηνικό στοιχείο του τουρκικού στρατεύματος, Γιασάτ Μπουγιουκανίτ, ο οποίος θεωρείται και διάδοχος του τούρκου Α/ΓΕΕΘΑ στρατηγού Οζκιοκ, δήλωσε υπερηφάνως ότι ε γνώριζε έναν από τους συληφθέντας και μάλιστα τον χαρακτήρισε ως «καλό παιδί»!⁹ Προφανώς ένα από εκείνα «τα καλά παιδιά» που παράγει η «Σχολή του Σουσουρλούκ»...¹⁰ Τα προαναφερθέντα γεγονότα καταδεικνύουν τους εντόνους φόβους του τουρκικού «βαθέος κράτους» έναντι μιας πιθανής κηρύξεως αυτονομίας του Ιρακινού Κουρδιστάν η οποία κατά τις εκτιμήσεις τους θα μπορούσε να έχει αλυσιδωτές αντιδράσεις και στο εσωτερικό της Ανατολίας όπου διαμένουν, όπως προανφέρθη, περί τα 16 εκατ. Κούρδοι, οι οποίοι ουδέποτε ελησμόνησαν τα πάλαι ποτέ κατακτηθέντα καθεστώτα αυτονομίας τους στην Τουρκία αλλά και στις γειτονικές της χώρες (βλ. Χάρτη 5).

⁸ Βλ. Νικόλα Ζήργανο, «Γκριζο παρελθόν, γκριζο μέλλον», *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, σ. 34.

⁹ Σ.Σ.: βλ. άρθρο του "Economist", στην «Καθημερινή», Σάββατο 19 Νοεμβρίου 2005, σ. 9 με τίτλο «Εκρηκτικό κλίμα στην Τουρκία».

¹⁰ Σ.Σ.: Το γνωστό περιστατικό του Νοεμβρίου 1996.

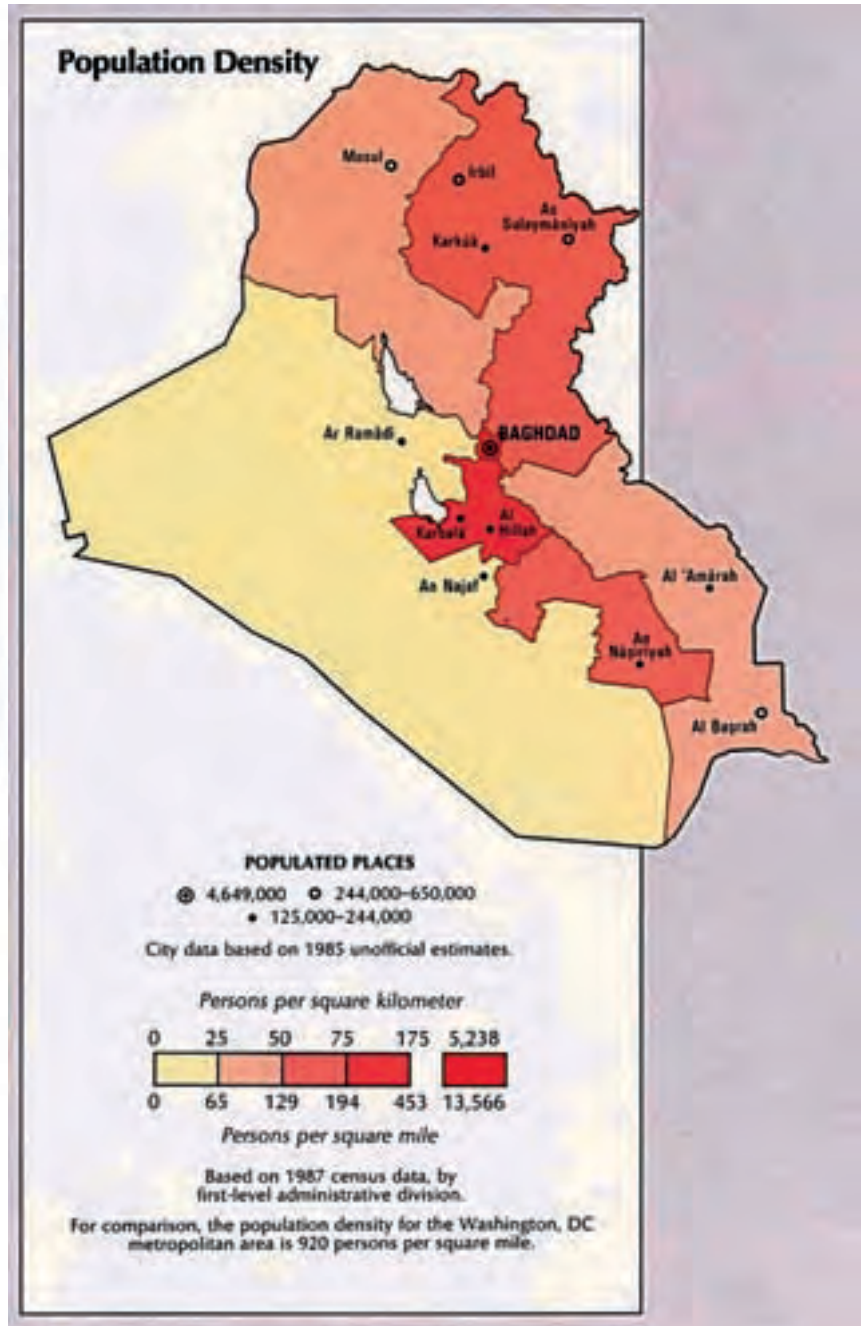
Χάρτης 5: Η πορεία του κουρδικού κράτους από το 1920-1996. Οι Κούρδοι δεν ελησιμύνησαν ποτέ τα καθεστώτα αυτονομίας τους στην Τουρκία και τις γειτονικές περιοχές.

Μερικές ακόμη παρατηρήσεις είναι, κατά την κρίση του γράφοντος εξαιρετικά χρήσιμες στον αναλυτή της γεωπολιτικής δυναμικής της περιοχής:

ι) Εάν μελετήσουμε την περιοχή των εδαφών που κατοικούνται από κουρδικούς πληθυσμούς (Χάρτες 2, 3, 4) και τα ποσοστά κατοίκων/ km² (Χάρτης 6) θα δούμε πρωτίστως ότι οι κατοικούμενες από κούρδους περιοχές είναι από τις πλέον πυκνοκατοικημένες της χώρας με 75 κατοίκους/km². Κατόπιν θα παρατηρήσουμε ότι οι δύο μεγάλοι ποταμοί της Μέσης Ανατολής, οι Τίγρης και Ευφράτης, πηγάζουν από αυτά τα κουρδικά εδάφη στο εσωτερικό της Τουρκίας και είναι οι ζωοδότες ποταμοί ολοκλήρου του μεσανατολικού παραγωγικού υποσυστήματος.

Εξετάζοντας καλύτερα το χάρτη και μερικά ποιοτικο-ποσοτικά στοιχεία επί αυτού, θα αντιληφθούμε ότι οι πετρελαιοπηγές της Μοσούλης και του Κιρκούκ με το, χαμηλότερης περιεκτικότητας Θείου, πετρέλαιο διεθνώς και μια ημερήσια παραγωγή που δύναται να κινηθεί στο φάσμα των 2,3 έως 4,2 εκατομ. βαρελιών με κόστος εξορύξεως μόνον 1 δολ./ βαρέλι (!) βρίσκονται ήδη στα εδάφη του αυτόνομου συνομοσπόνδου κρατιδίου του Ιρακινού Κουρδιστάν¹¹.

¹¹ Βλ. όπ. παραπ. Ι. Θ. Μάζης.

Χάρτης 6: Οι κατοικούμενες από κοόρδους περιοχές είναι από τις πλέον πυκνοκατοικημένες της χώρας με 75 κατοίκους/κμ².

ii) Ας αναφερθούμε τώρα στις εξελίξεις που προδιαγράφονται για το μπιαστικό καθεστώς του Μπασάρ αλ Άσαντ, μετά από το εκδοθέν πόρισμα της Επιτροπής Μέλεις, αναφορικά με τις ευθύνες του συριακού καθεστώτος στην δολοφονία του Πρωθυπουργού του Λιβάνου Ραφίκ Χαρίρι. Δυστυχώς, η αποσταθεροποιητική πίεση επί του καθεστώτος αυτού, την φορά αυτή έχει και τις ευλογίες της Ε.Ε. και ιδιαιτέρως της Γαλλίας η οποία έχει αναλάβει ουσιαστικώς από τις Η.Π.Α. μια δεύτερη «Εντολή» επί του Λιβάνου και αγωνιά να την εφαρμόσει καθιστώντας την «παραγωγική» για τα εθνικά της συμφέροντα.

Χάρτης 7: Η Χανακίν αποτελεί την αρχή αγωγού πετρελαίου ο οποίος διοχετεύει το αντλούμενο αργό από το κοιτάσμα Naft Khaneh προς τα διυλιστήρια της Βαγδάτης.

Είναι μήπως γεωπολιτικός, εξαιρετικά πρόσφορη η -από πλευράς των δύο αυτών δυνάμεων- «ανακάλυψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πολιτικών ελευθεριών των κουρδικών πληθυσμών επί των συριακών εδαφών»; Εδώ ασφαλώς, δεν αναφέρομαι εις το «ηθικώς ορθόν» ή μη, αναλόγων αξιολογήσεων από πλευράς της Ουάσιγκτον και των Παρισίων. Και δεν το πράττω, διότι δεν θεραπεύω την Θεολογία, αλλά την γεωπολιτική ανάλυση.

Την περίοδο, όπου η Άγκυρα ανέμενε την ελληνική αποδοχή για την έναρξη των ενταξιακών της διαπραγματεύσεων (Οκτώβριο 2005), στα κατεχόμενα της Κύπρου ενισχύθηκαν οι τουρκικές δυνάμεις, αριθμώντας περίπου 50.000-56.000 Τούρκους στρατιώτες.

Αναφέρομαι όμως, εις το ενδιαφέρον των Η.Π.Α. να κάνει χρήση αυτών των ιδεολογημάτων ή -στην περίπτωση των Κούρδων- των πραγματικοτήτων, με τις γνωστές και «δοκιμασμένες» μεθόδους της εις την Γιουγκοσλαβία, την Τσετσενία, εσχάτως στην Καβαρδινοβαλκαρία, την Ουκρανία, την Γεωργία κ.τ.λ. Πολλώ μάλλον όταν στην περιπτώσή μας θα έχουν και την υποστήριξη της «πεπολιτισμένης Ευρώπης», (βλέπε: Γαλλίας), αλλά και του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. το οποίον πλέον έχει αλλάξει αντιλήψεις επί του επιτρεπτού ή μη της αγγλοαμερικανικής επεμβάσεως εις το Ιράκ, βοηθούτων προς τούτο και κάποιων ανακοινωθείσων από τις ΗΠΑ, «υπεργολαβιών» προς τα μέλη του, στο πλαίσιο της ανοικοδομήσεως του Ιράκ.

Επίσης, ως συνεπαγωγή των ανωτέρω, αβιάστως δύναται κάποιος να κατανοήσει τις πιθανότητες «κοσοβοποίησης» των κουρδικών περιοχών της Συρίας ιδιαίτερος μάλιστα όταν ένα τμήμα των εδαφών αυτών γειτνιάζουν απολύτως με την απόληξη του αγωγού Β.Τ.С. (Μπακού - Τσεϊχάν (Χάρτης 3)).

iii) Η πίεση των Η.Π.Α. αλλά και της τριάδος Γαλλίας, Βρετανίας και Γερμανίας επί του Ιράν με αντικείμενο τις ενέργειες της Τεχεράνης για προώθηση προγραμμάτων υπόπτων για προσπάθεια δημιουργίας υποδομής παραγωγής πυρηνικών όπλων είναι ολοένα και περισσότερο αυξανόμενη. Ανάλογοι χειρισμοί από πλευράς Ουάσιγκτον λοιπόν θα μπορούσαν να συνυπολογισθούν, αμέσως μετά την «διευθέτηση» του Συριακού «προβλήματος» και την ουσιαστική στρατηγική απομόνωση της Τεχεράνης.

Όλα τα ανωτέρω μας πείθουν ότι η διαδικασία αλλαγών συνόρων δεν αποτελεί μόνον θλιβερό προνόμιο των Βαλκανίων. Επαναλαμβάνονται και στη Μ. Ανατολή. Με μία ουσιώδη διαφορά: η Τουρκία επωφελείται από τις αλλαγές συνόρων στην Π.Γ.Δ.Μ., στο Κόσοβο και προωθεί σταθερά τις οικονομικές, αμυντικές και πολιτικές της σχέσεις με την Αλβανία, την Π.Γ.Δ.Μ. και την Βουλγαρία.

Η Τουρκία διακατέχεται από «κουρδικό πυρετό» και θα αντιδράσει έντονα και πέραν των ορίων της διεθνούς «κοσμοτήτος». Και θα το πράξει πρωτίστως εις την Κύπρο προωθούσα διχοτομικές λύσεις. Όποιος δεν το αντιλαμβάνεται δυστυχώς είναι ανεπιτρέπως ευτυχής... Το τουρκικό στρατιωτικό κατεστημένο αντιλαμβάνεται ότι πρέπει να τοποθετήσει τους πεσσούς της ισχύος του στη Μεγαλόνησο ώστε στην καλύτερη περίπτωση εκβιάζοντας την Ε.Ε. και τις Η.Π.Α.:

1) να λάβει σημαντική ανοχή και βοήθεια για την καταστολή του «κουρδικού κινδύνου» στις κουρδικές επαρχίες της Ανατολίας

2) να προσπαθήσει να αποτρέψει τις Η.Π.Α. να δημιουργήσουν ή να ανεχθούν την δημιουργία Ιρακινού Κουρδιστάν και

3) να παραμείνει τελικώς, εκεί όπου εγκατεστάθη δια της βίας. Αυτήν την στιγμή βρίσκονται 50.000 - 56.000 περίπου Τούρκοι στρατιώτες στα Κατεχόμενα της Κύπρου. Πρόκειται για δύο μεραρχίες πεζικού, δύο μηχανοκίνητες ταξιαρχίες, δύο συντάγματα καταδρομών και μία μοίρα Ειδικών Δυνάμεων. Οι ενισχύσεις των τουρκικών δυνάμεων κατοχής ολοκληρώθηκαν μεταξύ Ιανουαρίου και Ιουνίου 2005, δηλ. την περίοδο κατά την οποία η Άγκυρα ανέμενε την ελληνική αποδοχή για την έναρξη των ενταξιακών της διαπραγματεύσεων τον παρελθόντα Οκτώβριο.¹²

Όπως ενημερώνουν **οι αμερικανοί αναλυτές** του *Defence and Foreign Affairs Daily* «κατά την περίοδο αυτή [...] μετεφέρθησαν 36 άρματα μάχης τύπου M48A5T2, 21 τεθωρακισμένα οχήματα M113, 6 οχήματα M113 εξοπλισμένα με αντιαερματικούς πυραύλους TOW II και 22 βαρέα πυροβόλα μεγάλου βεληνεκούς των 203mm, τύπου M115. Το δυναμικό του 11ου Σώματος του τουρκικού κατοχικού Στρατού έφθασε έτσι σε [...] 423 άρματα μάχης, [...] σε 435 τεθωρακισμένα οχήματα και [...] σε 160 μονάδες βαρέος πυροβολικού. [...] Τα αντιαερματικά πυραυλικά όπλα αυξήθηκαν σε 42. Ο συνολικός τους αριθμός ανέρχεται σήμερα σε 102 μονάδες».

Ιδιαίτερα ενδιαφέρον τρόπος για να «υποστηρίζει κανείς «ειρηνικές λύσεις» θα έλεγα, ο οποίος μαρτυρά ότι η γείτων και σύμμαχος μάλλον προσανατολίζεται προς άλλους στόχους και όχι αυτούς που ένιοι συνέλληνες θέλουν να πιστεύουν και να εύχονται.

Άλλωστε σχετικές δηλώσεις περί «υψώσεως τείχους» εις τα Κατεχόμενα, ειπώθησαν δια χειλέων του «ειρηνιστού» Ταλάτ μόλις πριν λίγες ημέρες...(15 Νοεμβρίου 2005).

Ερωτήματα για την Αθήνα

Το ζήτημα είναι και παραμένει ένα για την ελληνική Εξωτερική και αμυντική πολιτική τα τελευταία 10 έτη: πώς αντιλαμβάνεται η Ελλάδα την κοσμογονία που αυτήν την στιγμή συντελείται στη Μ. Ανατολή;

Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιήσει το σημαντικό διπλωματικό κεφάλαιο το οποίο ισχυρίζεται η Αθήνα πως έχει με τις Αραβικές χώρες, ώστε να προσφέρει τις -πραγματικά- καλές της υπηρεσίες στην περίπτωση της σκληρά πιεζομένης Συρίας και να δοκιμάσει την

¹² Σ.Σ.: Βλ. *Defence and Foreign Affairs Daily*, και σχετική παρουσίαση του κειμένου από την Εφημερίδα «Το Παρόν», Κυριακή 20 Νοεμβρίου 2005, σελ. 12.

μεσολαβητική της ικανότητα μεταξύ Συρίας- Ευρώπης, Συρίας- Ο.Η.Ε. και Συρίας- Η.Π.Α.;

Δεν θα πρέπει να βοηθήσει με διπλωματικό τρόπο την σταθερότητα και την ομαλότητα στην περιοχή ώστε να αυξήσει έτι περισσότερο το κύρος της και την αξιοπιστία της στον Αραβικό κόσμο;

Δεν θα πρέπει να συμβάλει και αυτή στην διπλωματική κινητικότητα την οποία αναπτύσσει η Τουρκία προς την Δαμασκό με συγκεκριμένες προτάσεις ώστε ως χώρα του ΝΑΤΟ, της Ε.Ε. και προσωρινά μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας να αποδείξει ότι αποτελεί δύναμη ασφαλείας και σταθερότητας στην Α. Μεσόγειο, τουλάχιστον όσο και η Τουρκία;

Καλώς δεν αναπτύσσει τις σχέσεις της με το Τελ Αβίβ ώστε να δύναται να ασκήσει και στην ισραηλο-παλαιστινιακή διένεξη μεσολαβητικό διπλωματικό ρόλο, έχοντας την εμπιστοσύνη και των δύο πλευρών και αξιοποιώντας τα «αραβικά» διπλωματικά της «καταπιστεύματα» προς όφελος και των δύο πλευρών, αλλά κυρίως προς όφελος της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή εμφανιζόμενη ως παράγων αξιοπιστίας και καταλύτης συναινέσεως;

Αυτά τα ζητήματα θα πρέπει να τα εξετάσει μάλλον η ημετέρα εξωτερική και αμυντική πολιτική και οι σχεδιαστές της, εάν όντως πιστεύουμε ότι έχουμε ισχυρό διπλωματικό καταπίστευμα έναντι του Αραβικού κόσμου και του Ισλάμ. Το καταπίστευμα αυτό πρέπει να αυξηθεί τάχιστα και μέρος του να δαπανηθεί για μια ευρωπαϊκή λύση στην Κύπρο.